

Прелиминарни концепт о принципима и формирању националног компензационог фонда за сузбијање заразних болести животиња

Државе широм света суочене су са значајним биотехничким и социо-економским проблемима у случају избијања заразних болести које могу захватити сточни фонд и обавезне су за пријављивање (нпр. СИШ, ККС, АКС, АКЖ, АВИ...).

Основни циљ формирања Националног компензационог фонда је узајамна подршка, сарадња и подељена финансијска одговорност између Владе Републике Србије и учесника, тј. заинтересованих страна (приватног сектора) у случају избијања заразне болести животиња. Сарадња између заинтересоване стране и државних органа је од суштинског значаја за борбу против заразних болести, очување сточног фонда, остварења економске добити и стабилности државе.

Циљ оснивања овог фонда је и да се подстиче и усмерава финансијска помоћ Европске Уније за контролу и искорењивање заразних болести животиња. Овај специфични циљ ће се остварити подстицањем спровођења превентивних мера, као што су биосигурносне мере на газдинствима/фармама и одлука учесника у компензационом фонду да сносе финансијску одговорност у случају избијања заразне болести животиња.

Република Србија има изграђен ефикасан механизам надокнаде штете за одређене заразне болести животиња. Неопходно је да Република Србија, уважавајући најбољу праксу у другим земљама Европе, унапреди сопствени модел, како би се на одржив начин обезбедио адекватан ниво подршке сточарству.

У оквиру пројекта "Изградња капацитета за развој Националног компензационог фонда за сузбијање заразних болести животиња и друге услуге" одржани су интервјуи са надлежним органима, Привредном комором РС и две осигуравајуће куће и послат је упитник ветеринарским станицама на основу којих се могло дефинисати и мишљење фармера/држалаца животиња. И надлежни органи и заинтересоване стране увиђају потребу за оснивањем Ветеринарског компензационог фонда.

Да би се основао Ветеринарски компензациони фонд, потребно је:

I. Извршити категоризацију болести

- Рад са заинтересованим странама на дефинисању стандарда за категоризацију.

II. Утврђивање и подела одговорности у случају избијања заразних болести

- Јавно приватно финансирање треба бити јасно дефинисано и надлежним органима и заинтересованим странама.

III. Подела трошкова

- Оквир за адекватну поделу трошкова, прилагођену сваком узгојном сектору;
- Надокнада (компензација) директних штета путем такси.

IV. Механизми за прикупљање такси

- Јавно приватно финансирање ради превенције избегања заразних болести, да би се минимизирали трошкови за државу и узгојни сектор;
- Акумулација средстава у фонду.

V. Изазови

- Правна регулатива фонда,
- Ефикасна сарадња између надлежних органа и заинтересованих страна,
- Одабир најбољег принципа изградње фонда,
- Акумулација средстава и коришћење средстава за мониторинг и активан надзор на газдинствима/фармама,
- Смањење ризика од појаве заразних болести и стварање адекватних околности за извоз и пласман на интернационално тржиште,
- Акумулација средстава је неопходна да би фонд био одржив и да би се постепено смањивало учешће средстава из државног буџета,
- Мотивација реосигуравајућих кућа за додатно покриће и покриће индиректних штета преко приватних осигуравајућих друштва.

Правне опције за оснивање фонда

Фонд у оквиру буџета

Да би се основао буџетски фонд потребне су измене и допуне закона о Ветеринарству.

Правни оквир ове опције подразумева:

- Фонд би био саставни део Министарства пољопривреде и заштите животне средине;
- Не би захтевао посебни систем управљања,
- Правилником би биле дефинисане административне обавезе фонда у оквиру Министарства,
- Потребне су измене и допуне закона о буџетском систему да би била дозвољена акумулација средстава у фонду, намењених компензацији.

Ван буџетски фонд

Путем измена и допуна Закона о Ветеринарству и усвајањем новог закона (*lex specialis*);

Осим тога, потребне су измене и допуне закона о буџетском систему да би била дозвољена акумулација средстава у фонду;

Правна основа:

- Фонд би се основао као засебно правно лице са правима и одговорностима дефинисаним законом;
- Фонд би имао сопствена техничка средства, администрацију и просторије;
- Директор кога поставља Влада РС био би надлежан за управљање фондом, и надгледан од стране Надзорног Одбора који се састоји од три члана које дефинише Влада;
- Оснивач фонда је Република Србија и надзорно тело било би Министарство пољопривреде и заштите животне средине;
- Фонд би имао засебан рачун у трезору који би имао увид у средства фонда;
- Фонд би акумулирао средства путем плаћања обавезних такси дефинисаних законом. Такса би се дефинисала као обавеза власника животиња да активно учествују у превенцији заразних болести и могућности да добију фер тржишне вредности животиња за компензацију од фонда.
- Средства из буџета за накнаду се значајно смањују као резултат смањења прихода у државном буџету и немогуће је у кратком временском периоду осигурати довољно финансијских средстава и извршити надокнаду штете у случају епизоотија великих размера.
- Фонд би администрирао захтеве за накнаду у складу са Законом о генералним административним процедурама
- Фонд би користио постојеће базе података о броју газдинстава и броју животиња у РС, постојећи систем идентификације и регистрације животиња, а затим формирао сопствену базу података о систему исплате средстава за компензацију у случају појаве болести, како би се обезбедиле исплате правовремено.
- Тренутна политика Владе по питању оснивања засебног правног лица, с обзиром на постојеће напоре Владе да се смањи државна администрација;

Подела трошкова

У подели трошкова јако је битна сарадња између надлежних органа и заинтересованих страна. Фонд, са својим финансијским средствима, треба да покрије:

- Директне штете након избијања заразне болести за комерцијалне фарме и породичне фарме тип А
- Тестирање/узорковање, убијање животиња, нешкодљиво уклањање лешева, вакцинацију, дезинфекцију, ветеринарске трошкове, накнада за губитак животињских производа (месо, јаја, млеко, сточна храна, итд).
- У првим годинама формирања фонда, држава би сносила трошкове за надокнаду на сеоским газдинствима
- Покривање трошкова избијања болести током транспорта и у клиници треба бити додатно размотрено

Категоризација фарми/газдинстава

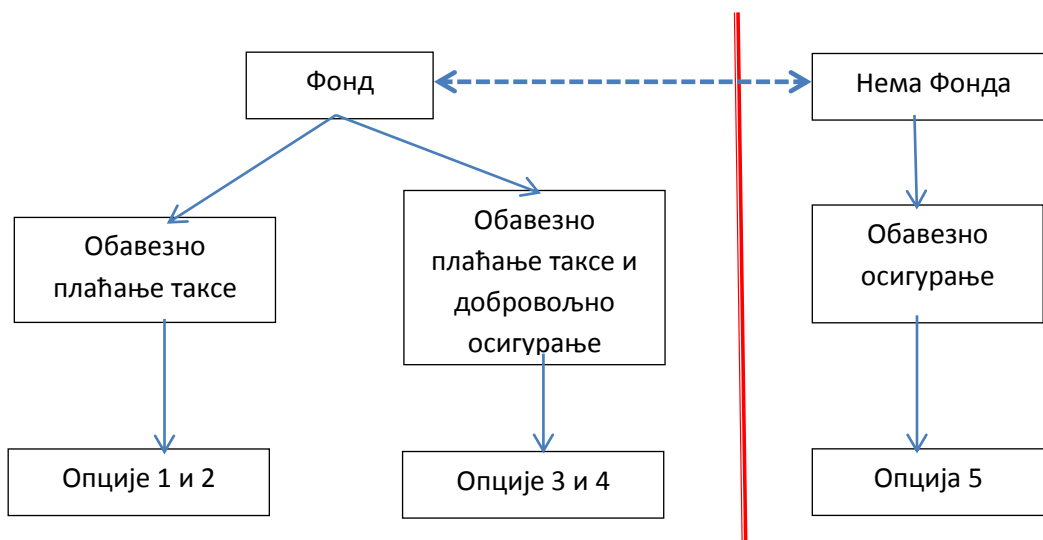
Категоризација фарми односно газдинстава представља један од параметара који ће имати утицај на поделу трошкова приликом формирања Ветеринарског Компензационог фонда.

Следеће категорије треба узети у разматрање:

- Комерцијална фарма –фарма већег капацитета, регистроване и одобрене од стране Управе за ветерину које пласирају своје производе на тржиште, односно укључене су у ланац исхране,
- Породична фарма-Фарме мањег капацитета, не захтевају регистрацију у Управи за Ветерину али пласирају своје производе на тржиште, и
- Сеоска газдинства-производња за личну употребу

Категоризација фарми би се могла узети у разматрање приликом дефинисања субвенција на бази анализе ризика и здравственог статуса фарми/газдинстава.

Постоји више концептуалних опција за формирање фонда (графикон 1)

На основу свих размотрених опција у току је припрема стратегије за изградњу Националног компензационог фонда. Документ стратегије ће представљати основу за рад на изградњи фонда који је неопходан за одржавање и побољшање сточарске производње.